

BÁO CÁO**Tình hình thực hiện Nghị quyết số 120/NQ-CP về phát triển bền vững
đồng bằng sông Cửu Long thích ứng với biến đổi khí hậu**

Về tình hình thực hiện Nghị quyết số 120/NQ-CP của Chính phủ về phát triển bền vững đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL) thích ứng với biến đổi khí hậu, Bộ Xây dựng báo cáo như sau:

1. Tình hình triển khai thực hiện Nghị quyết số 120/NQ-CP

Triển khai Nghị quyết số 120/NQ-CP ngày 17/11/2017 của Chính phủ về phát triển bền vững ĐBSCL thích ứng với BĐKH, Quyết định số 825/QĐ-TTG ngày 12/6/2020 của Thủ tướng Chính phủ về việc Thành lập và ban hành quy chế hoạt động của Hội đồng điều phối vùng đồng bằng sông Cửu Long giai đoạn 2020 – 2025, Bộ Xây dựng đã ban hành Quyết định số 1122/QĐ-BXD ngày 24/8/2020 về việc thành lập Tổ điều phối vùng đồng bằng sông Cửu Long giai đoạn 2020-2025 của Bộ xây dựng để tham mưu cho Bộ tổ chức thực hiện hiệu quả Nghị quyết số 120/NQ-CP, Quyết định số 417/QĐ-TTg và Chỉ thị số 23/CT-TTg. Ngày 25/12/2019 Bộ Xây dựng đã báo cáo tình hình thực hiện Nghị quyết số 120/NQ-CP tại văn bản số 3006/BXD-QHKT. Đến nay, một số nhiệm vụ được Bộ Xây dựng tiếp tục triển khai, kết quả cụ thể như sau:

- Bộ Xây dựng đã ban hành Quyết định số 1337/QĐ-BXD ngày 16/10/2020 về việc Thành lập Ban Điều phối Chương trình xây dựng cụm tuyến dân cư và nhà ở vùng ngập lũ đồng bằng sông Cửu Long.

- Ngày 10/12/2020, Bộ Xây dựng đã phối hợp với Tổ chức Hợp tác quốc tế Đức tại Việt Nam (GIZ) tổ chức Hội thảo “Định hướng phát triển hệ thống đô thị, nông thôn tại vùng Đồng bằng sông Cửu Long” tại thành phố Cần Thơ nhằm tham vấn các ý kiến chuyên gia trong việc phát triển bền vững các đô thị, nông thôn Đồng bằng sông Cửu Long thích ứng với BĐKH; phối hợp tổ chức Hội thảo “Khu kinh tế Mộc Bài – Lựa chọn mô hình và định hướng phát triển” tại tỉnh Tây Ninh ngày 11/12/2020.

- Ngoài ra, Bộ Xây dựng triển khai một số công tác khác có liên quan đến phát triển bền vững vùng đồng bằng sông Cửu Long thích ứng với BĐKH như sau: Tham mưu cho Thủ tướng Chính phủ về chủ trương điều chỉnh tổng thể quy hoạch chung thành phố Mỹ Tho, tỉnh Tiền Giang (văn bản số 3545/BXD-QHKT ngày 23/7/2020); chủ trương lập quy hoạch chung đô thị mới Tân Mỹ và đô thị mới tại khu vực phía Bắc huyện Bến Lức, tỉnh Long An (văn bản số 912/BXD-

QHKT ngày 04/3/2020); tổ chức thẩm định đồ án Điều chỉnh quy hoạch chung xây dựng đảo Phú Quốc đến năm 2030; Hướng dẫn UBND thành phố Cần Thơ về rà soát điều chỉnh Quy hoạch chung thành phố Cần Thơ đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050 tại văn bản số 2882/BXD-QHKT ngày 11/8/2020.

2. Về kết quả thực hiện các nhiệm vụ được giao tại Quyết định số 417/QĐ-TTg và Chỉ thị số 23/CT-TTg

2.1. Rà soát, hoàn thiện cơ chế, chính sách phát triển vùng đô thị và điểm dân cư nông thôn phù hợp với đặc điểm tự nhiên cụ thể của từng vùng và tiểu vùng sinh thái thích ứng với BĐKH và nước biển dâng

Về cơ bản, nhóm nhiệm vụ này đã được tổ chức thực hiện đúng hạn, cụ thể có các nhiệm vụ sau:

- Đã hoàn thành đồ án Điều chỉnh Quy hoạch xây dựng vùng ĐBSCL trình Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại Quyết định số 68/QĐ-TTg ngày 15/01/2018. Trong đó đã tổ chức thực hiện lồng ghép ứng phó BĐKH trong nội dung của đồ án.

- Đã ban hành Thông tư số 01/2018/TT-BXD ngày 05/01/2018 của Bộ Xây dựng quy định về chỉ tiêu xây dựng đô thị tăng trưởng xanh; nghiên cứu xây dựng Đề án phát triển đô thị tăng trưởng xanh, điều chỉnh Định hướng Quy hoạch tổng thể phát triển hệ thống đô thị Việt Nam, Chương trình phát triển đô thị quốc gia giai đoạn 2020-2030.

- Đã chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành liên quan nghiên cứu, soạn thảo trình Thủ tướng Chính phủ ban hành các quy hoạch hạ tầng kỹ thuật cấp vùng: Quy hoạch cấp nước Vùng ĐBSCL đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050 (Quyết định số 2140/QĐ-TTg ngày 08/11/2016); Quy hoạch xây dựng khu xử lý chất thải rắn Vùng kinh tế trọng điểm vùng ĐBSCL đến năm 2020 (Quyết định số 1873/QĐ-TTg ngày 11/10/2010 của Thủ tướng Chính phủ); Quy hoạch thoát nước Vùng kinh tế trọng điểm vùng ĐBSCL đến năm 2020 (Quyết định số 2066/QĐ-TTg ngày 12/11/2010).

Đã tham mưu đề Chính phủ ban hành Nghị định 72/2019/NĐ-CP ngày 30/8/2019 về sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 37/2010/NĐ-CP ngày 07/4/2010 về lập, thẩm định, phê duyệt và quản lý quy hoạch đô thị và Nghị định số 44/2015/NĐ-CP ngày 06/5/2015 quy định chi tiết một số nội dung về quy hoạch xây dựng nhằm đảm bảo đồng bộ với Luật Quy hoạch.

2.2. Về đầu tư, nâng cấp hệ thống cấp thoát nước khu vực ĐBSCL

2.2.1 Về cấp nước:

Quy hoạch cấp nước vùng đồng bằng sông Cửu Long đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050 do Bộ Xây dựng chủ trì tổ chức lập, thẩm định đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại Quyết định số 2140/QĐ-TTg ngày 08/11/2016.

Trước yêu cầu cấp bách về nguồn nước và chất lượng nguồn nước phục vụ cấp nước sạch, Bộ Xây dựng đã căn cứ đề nghị của các tỉnh Tiền Giang, Long An và Bến Tre, chủ trì nghiên cứu, báo cáo Thủ tướng Chính phủ để được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Điều chỉnh cục bộ quy hoạch cấp nước vùng đồng bằng sông Cửu Long đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050 tại Quyết định số 287/QĐ-TTg ngày 02/3/2021.

Việc thực hiện quy hoạch đã đạt được các kết quả như sau:

Tổng công suất các nhà máy nước sinh hoạt đô thị vùng Đồng bằng sông Cửu Long khoảng 1,32 triệu m³/ngđ. Tỷ lệ dân cư đô thị được cấp nước sạch trung bình vùng đạt khoảng 89,6% (tăng 1,5% so với năm 2017); tỷ lệ thất thoát, thất thu nước sạch trung bình vùng đạt 22,5% (cao hơn 4% so với mức trung bình cả nước). Trong vùng đồng bằng sông Cửu Long có 03 tỉnh/thành phố đã lập và phê duyệt quy hoạch cấp nước vùng tỉnh làm cơ sở quản lý và triển khai các dự án đầu tư (tỉnh Bến Tre, Kiên Giang và thành phố Cần Thơ).

a) Triển khai Dự án chuẩn bị dự án cấp nước an toàn vùng đồng bằng sông Cửu Long Phương án cấp nước cho khu vực Tây Nam sông Hậu:

Bộ Xây dựng đã phối hợp với Ngân hàng thế giới (WB) tổ chức nghiên cứu phương án cấp nước cho 07 tỉnh, thành phố thuộc khu vực Tây Nam sông Hậu (Cần Thơ, Hậu Giang, Sóc Trăng, Bạc Liêu, Cà Mau, Kiên Giang, An Giang); ngày 12/6/2020 Bộ Xây dựng đã có văn bản số 60/BC-BXD báo cáo Thủ tướng Chính phủ cho phép trước mắt, đầu tư cải tạo, nâng cấp công suất nhà máy nước, hệ thống mạng đường ống, chất lượng dịch vụ với quy mô phù hợp đối với từng địa phương, trong đó chú trọng cho các địa phương đặc biệt khan hiếm nguồn nước, chịu tác động mạnh của biến đổi khí hậu, nước biển dâng, tình trạng xâm nhập mặn (Cà Mau, Kiên Giang, Sóc Trăng và Bạc Liêu). Giai đoạn sau đầu tư xây dựng tuyến ống truyền tải nước sạch mang tính vùng sau khi đã tính toán làm rõ tính khả thi về tài chính, kỹ thuật, cơ chế quản lý, cơ chế đầu tư và thu hút được sự tham gia của khu vực tư nhân.

Đến nay, Thủ tướng Chính phủ đã đồng ý với kiến nghị của Bộ Xây dựng tại Văn bản số 6511/VPCP-QHQT ngày 07/8/2020.

b) Dự án “Trạm bơm nước thô Cái Bè và hệ thống tuyến ống truyền tải” do UBND các tỉnh Tiền Giang, Long An, Bến Tre đề xuất:

Bộ Xây dựng đã phối hợp với Bộ Kế hoạch và Đầu tư, Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn, Hội Cấp thoát nước Việt Nam, Đại học Thủy lợi nghiên cứu sơ bộ về đề xuất dự án “Trạm bơm nước thô Cái Bè và hệ thống tuyến ống truyền tải”. Ngày 12/10/2020 Bộ Xây dựng đã tổng hợp các ý kiến và báo cáo Thủ tướng Chính phủ tại Văn bản số 4946/BXD-HTKT.

Ngày 01/12/2020, Văn phòng Chính phủ có Văn bản số 389/TB-VPCP thông báo kết luận của Phó Thủ tướng Trịnh Đình Dũng giao: “*Bộ Xây dựng phối hợp với các Bộ, cơ quan liên quan và UBND các tỉnh: Tiền Giang, Long An, Bến Tre khẩn trương tổ chức thẩm định điều chỉnh cục bộ Quy hoạch cấp nước vùng đồng bằng sông Cửu Long đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050 đối với các nội dung liên quan đến đề xuất dự án Trạm bơm nước thô Cái Bè và hệ thống tuyến ống truyền tải*”. Hiện Bộ Xây dựng đang tập trung tổ chức thực hiện nhiệm vụ nêu trên.

2.2.2. Về thoát nước xử lý nước thải:

- Trong giai đoạn năm 2016 - 2020, Bộ Xây dựng đã chủ trì, phối hợp với Tổ chức Hợp tác phát triển Đức (GIZ) thực hiện Chương trình Thoát nước và Chống ngập úng Đô thị Ứng phó với Biến đổi khí hậu (FPP) chủ yếu tập trung vào hỗ trợ kỹ thuật cho các tỉnh và các bộ ngành liên quan, hỗ trợ lập quy hoạch thoát nước, thực hiện và xây dựng hệ thống kỹ thuật liên quan đến quản lý ngập úng tại 03 đô thị ĐBSCL là thành phố Cà Mau (tỉnh Cà Mau), Rạch Giá (tỉnh Kiên Giang) và Long Xuyên (tỉnh An Giang). Điểm mới trong quy hoạch này là có tính đến các yếu tố BĐKH, mô hình ngập lụt, sụt lún đất, mô hình thoát nước bền vững, xử lý nước thải phi tập trung... và xây dựng được 03 mô hình thí điểm hệ thống thoát nước bền vững (SUDS) tại 03 thành phố này; tính toán chi phí vận hành, bảo dưỡng hạ tầng thoát nước chống ngập và xây dựng lộ trình giá dịch vụ thoát nước cho các địa phương và đã đạt mục tiêu đề ra, mang lại kết quả thiết thực và bền vững.

- Đến nay, vùng đồng bằng sông Cửu Long có 05 đồ án quy hoạch chuyên ngành thoát nước đô thị đã được phê duyệt bao gồm:

+ Quy hoạch thoát nước thành phố Cần Thơ đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050 (Quyết định số 3672/QĐ-UBND ngày 29/11/2016);

+ Quy hoạch cao độ nền và thoát nước mặt thành phố Cần Thơ đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050 (Quyết định số 3182/QĐ-UBND ngày 05/12/2018).

+ Quy hoạch thoát nước thành phố Long Xuyên đến năm 2035, tầm nhìn đến năm 2050 (Quyết định số 3134/QĐ-UBND ngày 26/12/2019);

+ Quy hoạch thoát nước thành phố Cà Mau đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2050 (Quyết định số 470/QĐ-UBND ngày 24/3/2020);

+ Quy hoạch thoát nước thành phố Rạch Giá, tỉnh Kiên Giang đến năm 2025 (Quyết định số 1699/QĐ-UBND ngày 17/7/2020).

Các đồ án quy hoạch thoát nước đô thị nêu trên cơ bản đã tính đến yếu tố biến đổi khí hậu, xác định được các lưu vực thoát nước mưa cũng như các giải pháp quy hoạch hệ thống công trình thoát nước nhằm tiêu thoát nước mưa và giảm thiểu ngập úng đô thị.

2.3. Về nghiên cứu vật liệu mới thay thế cát nước ngọt sử dụng trong xây dựng nhằm tăng cường khả năng thoát nước trong bối cảnh BĐKH

Bộ Xây dựng đã trình và được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án “Phát triển vật liệu xây dựng phục vụ xây dựng các công trình biển đảo đến năm 2025” (Quyết định số 126/QĐ-TTg ngày 25/01/2019), trong đó đã nghiên cứu, đề xuất tổng thể cơ chế chính sách để thúc đẩy phát triển, sản xuất và sử dụng vật liệu xây dựng cho các công trình ven biển, hải đảo.

Bộ Xây dựng đã triển khai nghiên cứu hoàn thiện hệ thống tiêu chuẩn, quy chuẩn về sử dụng tro xỉ làm vật liệu san lấp, hạn chế việc khai thác cát từ lòng sông để san nền, bảo đảm tiết kiệm tài nguyên và bảo vệ môi trường. Đến nay, đã ban hành trên 20 tiêu chuẩn và chỉ dẫn kỹ thuật về sử dụng tro, xỉ, thạch cao làm nguyên liệu sản xuất vật liệu xây dựng (phụ gia xi măng; phụ gia bê tông và vữa; gạch bê tông) và sử dụng trong công trình xây dựng (vật liệu gia cố đất làm đường giao thông, san lấp, hoàn nguyên mỏ), cơ bản đáp ứng yêu cầu thúc đẩy sử dụng tro, xỉ làm vật liệu xây dựng.

2.4. Đề xuất các giải pháp phát triển đô thị, nông thôn vùng Đồng bằng Sông Cửu Long thích ứng với biến đổi khí hậu; đề xuất các giải pháp cung cấp nước sạch sinh hoạt cho toàn vùng, trong đó cần có giải pháp để đẩy mạnh xã hội hóa, thu hút nguồn lực đầu tư ngoài ngân sách để đầu tư; đề xuất giải pháp sử dụng tro xỉ nhiệt điện và các vật liệu xây dựng thay thế cát, sỏi lòng sông.

Về các giải pháp phát triển đô thị, nông thôn Vùng Đồng bằng Sông Cửu Long thích ứng với biến đổi khí hậu được Bộ Xây dựng tổ chức nghiên cứu qua Đề án phát triển các đô thị Việt Nam ứng phó với biến đổi khí hậu giai đoạn 2013-2020 (Đề án 2623). Nội dung liên quan đến vùng đồng bằng sông Cửu Long có 04 chương trình (Chương trình 1, 3, 4 và 5), cụ thể như sau:

- *Chương trình 1: Xây dựng cơ sở dữ liệu và hệ thống bản đồ cảnh báo rủi ro đô thị (Atlas Đô thị và Khí hậu):* Tại các địa phương: đến nay có 01/13 tỉnh, thành phố (Long An) đã xây dựng bản đồ ngập lụt, lũ quét và sạt lở; 02/13 tỉnh, thành phố (Cà Mau, Kiên Giang) đã xây dựng Atlas phân vùng khí hậu, lập bản đồ tỉnh; 01 đô thị (TP. Cà Mau) đã xây dựng Atlas Đô thị - Khí hậu. Một số đô thị khác cũng đang xây dựng mô hình số độ cao, mô hình thủy văn thủy lực...

Đối với Chương trình này, Bộ Xây dựng phê duyệt 02 dự án sự nghiệp kinh tế: (1) Xây dựng khung hướng dẫn lập Atlas Đô thị-Khí hậu cho các đô thị Việt Nam. Thí điểm áp dụng cho TP. Cà Mau, tỉnh Cà Mau; (2) Nghiên cứu xây dựng khung hướng dẫn đánh giá tác động của biến đổi khí hậu đến đô thị và hướng dẫn xây dựng kế hoạch hành động ứng phó với biến đổi khí hậu cho đô thị, được nghiên cứu thí điểm tại 09 đô thị, trong đó có TP. Cà Mau thuộc Vùng Đồng bằng Sông Cửu Long.

- *Chương trình 3: Bổ sung lồng ghép nội dung biến đổi khí hậu vào quy hoạch xây dựng tỉnh và quy hoạch đô thị*

Qua rà soát, về quy hoạch xây dựng vùng tỉnh: 05/13 tỉnh thành (TP. Cần Thơ, tỉnh Sóc Trăng, tỉnh Bạc Liêu, tỉnh Cà Mau, tỉnh Long An) đã chủ động, rà soát hệ thống quy hoạch lồng ghép các vấn đề liên quan đến ứng phó biến đổi khí hậu, lồng ghép ứng phó với biến đổi khí hậu trong công tác lập, thẩm định, phê duyệt Quy hoạch, Chương trình phát triển đô thị.

Về quy hoạch xây dựng đô thị: Bộ Xây dựng đã trực tiếp triển khai 02 dự án SNKT, trong đó có dự án “Rà soát quy hoạch chung các đô thị thuộc vùng Đồng bằng sông Cửu Long, đề xuất nội dung ứng phó với biến đổi khí hậu, nước biển dâng trong điều chỉnh quy hoạch chung các đô thị” (phạm vi nghiên cứu gồm 13 đô thị: Vĩnh Long, Trà Vinh, Hậu Giang, An Giang, Long An, Tiền Giang, Bến Tre, Đồng Tháp, Sóc Trăng, Kiên Giang, Bạc Liêu, Cần Thơ, Cà Mau) hiện nhiệm vụ đã hoàn thành, được nghiệm thu cấp Bộ. Kết quả nghiên cứu của nhiệm vụ đã có 01 đô thị lồng ghép nội dung biến đổi khí hậu vào quy hoạch đô thị là TP. Sóc Trăng, tỉnh Sóc Trăng.

- *Chương trình 4: Xây dựng kế hoạch hành động và tài liệu hướng dẫn kỹ thuật ứng phó với biến đổi khí hậu: Đến nay tất cả 13 tỉnh, thành phố thuộc Vùng Đồng bằng Sông Cửu Long đã ban hành Kế hoạch hành động ứng phó với biến đổi khí hậu, nước biển dâng; đề xuất các giải pháp để ứng phó thuộc các lĩnh vực quản lý có liên quan thông qua các cơ chế chính sách, các dự án, nhiệm vụ, giải pháp cụ thể. Một số địa phương đang cập nhật Kế hoạch hành động ứng phó với biến đổi khí hậu, nước biển dâng.*

- *Chương trình 5: Phối hợp với các tổ chức quốc tế thực hiện nghiên cứu khoa học về phát triển đô thị ứng phó với biến đổi khí hậu, triển khai thí điểm các dự án phát triển đô thị sinh thái, đô thị xanh: Qua rà soát, tất cả 13 tỉnh, thành phố thuộc Vùng Đồng bằng Sông Cửu Long đã và đang chủ động huy động sự hỗ trợ của các tổ chức Quốc tế để triển khai các dự án ứng phó với biến đổi khí hậu trên địa bàn. Bộ Xây dựng đã thực hiện 02 dự án SNKT đáp ứng 02 chương trình được giao cụ thể, trong đó có dự án nâng cấp đô thị Vùng Đồng bằng Sông Cửu Long (các tỉnh: Tiền Giang, Cà Mau, Trà Vinh, Đồng Tháp, Kiên Giang, Cần Thơ).*

Đồng thời, Bộ Xây dựng đang tổ chức nghiên cứu nhiệm vụ “Nghiên cứu xây dựng nhiệm vụ trọng tâm chương trình thí điểm phát triển đô thị Vùng Đồng bằng Sông Cửu Long thông minh”

2.5. Đẩy mạnh thực hiện cơ chế, chính sách tín dụng hỗ trợ nhà ở cho hộ nghèo và đồng bào dân tộc thiểu số; Chương trình xây dựng cụm, tuyến dân cư và nhà ở vùng ngập lũ ĐBSCL (Chỉ thị 23/CT-TTg).

Thực hiện Chương trình xây dựng cụm, tuyến dân cư và nhà ở vùng ngập lũ

ĐBSCL (Quyết định 173/2001/QĐ-TTg ngày 06/11/2001 của Thủ tướng Chính phủ về phát triển kinh tế - xã hội vùng ĐBSCL giai đoạn 2001-2005 và Quyết định số 714/QĐ-TTg ngày 14/6/2018 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt, điều chỉnh, bổ sung một số cơ chế, chính sách thuộc Chương trình xây dựng cụm, tuyến dân cư và nhà ở vùng ngập lũ ĐBSCL giai đoạn 2018 - 2020), trong giai đoạn 2018-2020 đã thực hiện tại các tỉnh An Giang, Đồng Tháp, Vĩnh Long, Tiền Giang, Hậu Giang và thành phố Cần Thơ cho 44.811 hộ dân với tổng số vốn đầu tư dự kiến là 3.457,19 tỷ đồng (trong đó: An Giang 7.066 hộ với số tiền 1.186,08 tỷ đồng; Đồng Tháp 6.120 hộ với số tiền 1.075,58 tỷ đồng; Hậu Giang 4.900 hộ với số tiền 284,79 tỷ đồng; Tiền Giang 16.027 hộ với số tiền 252,80 tỷ đồng; Vĩnh Long 10.236 hộ với số tiền 261,03 tỷ đồng; thành phố Cần Thơ 462 hộ với số tiền 53,33 tỷ đồng).

Chương trình đã hoàn thành xây dựng được 863 cụm, tuyến dân cư và 119 bờ bao khu dân cư có sẵn, đã đảm bảo cho khoảng 191.000 hộ, với gần 1 triệu người dân vùng ngập lũ ĐBSCL được sống an toàn, ổn định và từng bước phát triển bền vững trong các cụm tuyến dân cư và bờ bao khu dân cư có sẵn với đồng bộ các công trình hạ tầng kỹ thuật, hạ tầng xã hội, bảo đảm tránh được nguy cơ lũ lụt và sạt lở và tạo nên các khu dân cư khang trang, văn minh, phù hợp với xu hướng phát triển của xã hội.

Trên đây là báo cáo của Bộ Xây dựng về tình hình thực hiện Nghị quyết số 120/NQ-CP ngày 17/11/2017 của Chính phủ về phát triển bền vững ĐBSCL đến tháng 12/2020./.